

Raad van advies

‘De advocatuur van morgen vraagt om een brede blik’

Raymond Vlecken

De raad van advies heeft binnen de NOvA een bijzondere positie. Als onafhankelijk adviesorgaan kijkt deze met een brede maatschappelijke blik naar ontwikkelingen die van belang zijn voor de advocatuur en de rechtsstaat. Voorzitter Raymond Vlecken vertelt over de rol van de raad van advies en thema’s die de advocatuur de komende jaren raken.

Welke positie heeft de raad van advies binnen de governancestructuur van de NOvA?

‘Onze positie is vastgelegd in de Advocatenwet. We adviseren de algemene raad en het college van afgevaardigden over de maatschappelijke positionering van de NOvA en over beleid en regelgeving.

We komen gemiddeld vier à vijf keer per jaar bijeen. Tijdens die bijeenkomsten bespreken we actuele vraagstukken en brengen we verschillende perspectieven en aandachtspunten in bij onderwerpen die van betekenis zijn voor de advocatuur en de rechtsstaat. Zo helpen we de algemene raad en het college van afgevaardigden om vraagstukken breed te bekijken en zorgvuldig af te wegen.’

Wie zitten er in de raad van advies?

‘Met de komst van twee nieuwe leden dit jaar zijn we weer op volle sterkte en bestaat de raad van advies uit vijf leden. De leden hebben op persoonlijke titel zitting en vertegenwoordigen geen specifieke organisatie of achterban. De meerderheid van de leden is geen advocaat.

De samenstelling is bewust breed. Zelf breng ik mijn ervaring vanuit het openbaar bestuur mee. Ik heb twintig jaar als advocaat gewerkt, maar ben inmiddels ook alweer zestien jaar burgemeester. Daarnaast hebben we leden met ervaring vanuit het bedrijfsleven, de wetenschap en het onderwijs. Die combinatie van achtergronden zorgt ervoor dat verschillende kennis en ervaringen samenkomen.’

Waarom is het belangrijk dat de raad van advies niet alleen vanuit de advocatuur naar vraagstukken kijkt?

‘De advocatuur kent een belangrijke mate van zelfregulering. Dat betekent dat de beroepsgroep binnen de wettelijke kaders zelf regels en normen opstelt om de kernwaarden van de advocatuur te bewaken: onafhankelijkheid, partijdigheid, deskundigheid, integriteit en vertrouwelijkheid.

Juist daarom is het belangrijk om kritisch naar jezelf te blijven kijken en open te staan voor ontwikkelingen buiten de eigen beroepsgroep. De samenleving verandert snel, bijvoorbeeld door technologische ontwikkelingen en de opkomst van kunstmatige intelligentie. Ook groeit de maatschappelijke en politieke vraag om meer transparantie en verantwoording.

De verschillende achtergronden van de leden van de raad van advies helpen om die blik van buiten naar binnen te brengen. Zo kunnen we aandacht vragen voor ontwikkelingen die binnen de advocatuur misschien minder direct zichtbaar zijn.’

Past de invoering van een landelijk toezichthouder bij die verantwoordelijkheid van de advocatuur om kritisch naar zichzelf te blijven kijken?

‘Ja, we zijn positief over het voornemen van het kabinet om één landelijk toezichthouder in te stellen die onafhankelijk is van zowel de beroepsgroep als de overheid. Dat staat los van de manier waarop de elf lokale dekens nu toezicht houden. Zij hebben veel kennis van de praktijk en zetten zich al jaren met grote betrokkenheid en verantwoordelijkheid in voor het toezicht op advocaten.

Maar we zien ook dat de maatschappij vraagt om een verdere ontwikkeling van het toezicht. Een centrale toezichthouder kan zorgen voor meer onafhankelijkheid en meer eenheid in de manier waarop toezicht wordt gehouden. We vinden het positief dat in het bestuur ook plaats is voor mensen die geen advocaat zijn. Juist verschillende achtergronden en perspectieven helpen om het publieke belang goed mee te wegen. Dat is ook de gedachte achter de raad van advies.’

Het experiment met rechtsbijstandsverzekeraars laat zien dat maatschappelijke behoeften en de kernwaarden van de advocatuur soms kunnen schuren. Hoe kijkt de raad van advies naar die ontwikkeling?

‘Het experiment maakt het – onder voorwaarden – mogelijk dat advocaten die als advocaat in dienst zijn van een rechtsbijstandsverzekeraar die deelneemt aan het experiment, ook mensen kunnen bijstaan die geen verzekering bij die organisatie hebben. Daarmee kan juridische hulp beter bereikbaar worden voor groepen die nu vaak tussen wal en schip vallen, zoals mensen met een middeninkomen en zzp’ers. Zij verdienen vaak te veel voor gefinancierde rechtsbijstand, maar kunnen het reguliere uurtarief van een advocaat niet betalen.

Tegelijkertijd vraagt deze ontwikkeling om zorgvuldigheid. Het experiment raakt aan een belangrijk uitgangspunt van de advocatuur: de onafhankelijkheid van de advocaat. Een advocaat moet altijd het belang van de cliënt voorop kunnen stellen. Commerciële belangen van de organisatie waarvoor de advocaat werkt, mogen geen invloed hebben op het advies of de belangenbehartiging.

De verlenging van het experiment tot 2028 geeft de ruimte om goed te kijken hoe deze vorm van dienstverlening in de praktijk werkt en welke alternatieve organisatiestructuren mogelijk zijn voor de toekomst. We staan open voor vernieuwing die de toegang tot het recht verbetert, maar daarbij moeten de kernwaarden van de advocatuur altijd leidend blijven.’

Vernieuwing in de advocatuur vraagt ook om aandacht voor de kennis en vaardigheden van toekomstige advocaten. Hoe kan de beroepsopleiding beter aansluiten bij de veranderende praktijk van de advocatuur?

‘We vinden dat de focus meer moet komen te liggen op opleiden in de praktijk. Daarom hebben we positief geadviseerd over het afschaffen van de basistest voor advocaatstagiairs. Zij starten met een goed juridisch diploma van de universiteit. Een extra theoretische toets draagt volgens ons minder bij aan de ontwikkeling van de vaardigheden die zij in de praktijk nodig hebben.

Belangrijker is dat de beroepsopleiding blijft aansluiten op de moderne rechtspraktijk. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van kunstmatige intelligentie en aan de vaardigheden die advocaten nodig hebben in een snel veranderende omgeving. Ook beroepsethiek verdient daarbij een duidelijke plaats. Advocaten moeten niet alleen weten wat juridisch kan, maar ook leren omgaan met de ethische dilemma’s die zij in de praktijk tegenkomen. De Adviescommissie beroepsopleiding advocaten moet deze ontwikkelingen nadrukkelijk meenemen. Om dat goed te kunnen doen, vinden wij het belangrijk dat ook in deze commissie voldoende expertise van buiten de advocatuur aanwezig is.’

Hoe zorgt de raad van advies ervoor dat adviezen ook echt worden meegenomen in de ontwikkeling van de advocatuur?

‘Er is altijd goed overleg met de algemene raad over de onderwerpen die we bespreken en onze adviezen. Die wisselwerking zorgt ervoor dat onze adviezen serieus worden meegewogen en hun weg vinden in de besluitvorming. Dat zien we goed bij de onderwerpen van de afgelopen periode, zoals het toezicht op de advocatuur, het experiment met rechtsbijstandsverzekeraars en de beroepsopleiding: onze adviezen zijn daar meegenomen in de uiteindelijke besluiten. Of er weleens een advies ergens onder in een la is beland? Nee, dat heb ik eerlijk gezegd nog nooit meegemaakt.’

Als u vooruitkijkt: welke bijdrage wilt u dat de raad van advies de komende jaren levert aan de advocatuur?

‘De advocatuur staat voor belangrijke veranderingen. De komende jaren gaat het niet alleen om de ontwikkeling van de beroepsgroep, maar ook om de vraag hoe zij haar maatschappelijke betekenis blijft vervullen. De raad van advies wil daaraan bijdragen door ontwikkelingen vanuit verschillende perspectieven te bekijken en het gesprek te voeren binnen en buiten de advocatuur. Onderwerpen als het verschoningsrecht, de strategische koers en de kwaliteit van de beroepsuitoefening staan daarbij de komende tijd op de agenda. Het publieke belang en de onafhankelijke positie van de advocaat blijven daarbij het uitgangspunt.’

LEDEN RAAD VAN ADVIES

Mr. R.J.H. (Raymond) Vlecken – voorzitter (vanaf 1 juli 2023)	Raymond Vlecken is sinds 2021 burgemeester van Weert. Daarvoor was hij twintig jaar werkzaam als advocaat.
Mr. T.A. (Tom) Mulder – advocaat lid (vanaf 1 juli 2023)	Tom Mulder is sinds 1997 advocaat en is momenteel Senior Executive Vice President bij Malvern Panalytical.
Dr. E.R. (Eric) Boot – niet-advocaat lid (vanaf 5 april 2024)	Eric Boot is universitair docent Rechtsfilosofie en juridische beroepsethiek aan de Universiteit van Amsterdam.
Mr. B.A. (Barbara) Salverda – niet-advocaat lid (vanaf 3 april 2026)	Barbara Salverda is bestuurssecretaris bij Erasmus School of Law.
J.H.A. (Jaap) de Jong MSc – niet-advocaat lid (vanaf 1 juli 2026)	Jaap de Jong is werkzaam binnen de accountancy en werd in 2013 partner bij EY. Vanuit die functie adviseert hij verschillende organisaties in het private en publieke domein.

< vorige

volgende >